

EPISTOLÆ
AD BRUTUM,

* a Germanis reperta & edita.

CICERO BRUTO S.

I. CUM hæc scribebam, res existimabatur in extremum adducta discrimen: tristes enim de Bruto nostro literæ, nuntiique afferebantur. Me quidem non maxime conturbabant. His enim exercitibus ducibusque, quos habemus, nullo modo poteram diffidere. Neque assentiebar majori parti hominum: fidem enim consulum non condemnabam, quæ sus-

* Has epistolas, ut a Germanis acceptas, ita damus. Quamvis enim in nullo veteri exemplari invenerimus, tamen nec Germanorum fidem improbare (qui se in vestro codice eas reperisse testati sunt) nec nostrum ullam in partem iudicium interponere volumus. *Vitor.* Placuit etiam hoc loco (in Fragmentis) quatuor epistolas Ciceronis ad M. Brutum, & unam Bruti ad Ciceronem interere, quæ a Germanis in manuscripto libro inventa feruntur: quoniam & a multis, ut falsæ, rejiciuntur, nec in omnibus epistolarum impressis voluminibus reperiuntur, & in quibus sunt, in his confusæ admodum ac sine ullo fere honore leguntur. Sunt autem scriptæ post celebrem illam ad Brutum, cujus initium est: *Ses. Clodius.* quam scriptam esse M. Antonio consule liquet: siquidem hæ, Hirio & Pansa cons. aliquot post illam mensium intervallo datæ sunt. Est autem hæ reliquis vulgaris ad Brutum epistolis præponendas, sed tamen cum his connectendas, & rerum & temporum ipsorum ratio indicat. Quæ omnia ego paucis notatis locis ostendam. *Sigonius.* Quid in his ad Brutum epistolis effecerit Sigonius, & quam egregiam operam navaverit; res ipsa indicat, cum aliis quidem, ante Sigonium editis, collata libris. Sent, qui Ciceronis epistolas esse negent. Sed ego, cum rei-

ipsi pro se loquenti, tum Manutio idem quoque affirmanti plus tribuo in hoc genere, quam omnino cuiquam hominum: quos tamen ipsos nec multos, nec vehementer oportet esse eruditos, qui in his epistolis Ciceronem non agnoscant. *Patrius.* Ex quatuor Sigonius, faciunt alii sex, alii septem, & Brutina cum Tullianis confundunt. Hic igitur Sigonium ducem sequar: neque invitis opinor, Musis. *Olivetus.*

ARGUMENTUM. In summo discrimine rem esse scribit, neque se tamen desperare: celeritatem in Consulibus desiderat & prudentiam: maximam spem esse in Bruto & Cassio. *Anno U. C. 710.*

1. *Cum hæc scribebam*] De D. Bruto, Mutina ab Antonio obfesso, loquitur. Sic enim etiam ad C. Cassium scribit (*Fam. XII. 6.*) *Cum hæc scribebam res erat in extremum adducta discrimen.* Brutus enim Mutina viæ iam sustinebat. Sigon.

2. *Fidem enim consulum non condemnabam*] Sic in tertia ad eundem, ex iis, quæ vulgaræ sunt: *Consules duos bonos quidem, sed dumtaxat bonos, amissimus.* In consulibus enim his animum & voluntatem defendendæ reip. laudat, inertiam atque imprudentiam arguit. *Idem.*

pecta vehementer erat. Desiderabam nonnullis in rebus prudentiam, & celeritatem: quæ si essent usi, jampridem rempublicam recuperassemus. Non enim ignoras, quanta momenta sint in republica temporum; & quid intersit, idem illud utrum ante, an post decernatur, suscipiatur, agatur. Omnia, quæ severe decreta sunt hoc tumultu, si, aut quo die dixi sententiam, perfecta essent, & non in diem ex die dilata, aut quo ex tempore suscepta sunt ut agerentur, non tardata & procrastinata; bellum jam nullum haberemus. Omnia, Brute, præstiti reipublicæ, quæ præstare debuit is, qui esset in eo, in quo ego sum, gradu, senatus populique iudicio collocatus: nec illa modo, quæ nimirum sola ab homine sunt postulanda, fidem, vigilantiam, patriæ caritatem: ea sunt enim, quæ nemo est, qui non præstare debeat. Ego autem ei, qui sententiam dicat in principibus de republica, puto etiam prudentiam esse præstandam. Nec me, cum mihi tantum sumperim ut gubernacula reipublicæ prenderem, minus putarim reprehendendum, si inutiliter aliquid senatui suaserim, quam si infideliter. Acta quæ sint, quæque agantur, scio perscribi ad te diligenter. Ex me autem illud est quod te velim habere cognitum, meum quidem animum in aciem esse, neque respectum ullum querere, nisi me utilitas civitatis forte converterit. Majores autem partes animi te, Cassiumque respiciunt. Quamobrem ita te para, Brute, ut intelligas, aut, si hoc tempore bene res gesta sit, tibi meliorem rempublicam esse faciendam: aut, si quid offensum sit, per te esse eandem recuperandam. Vale.

3. *In aciem esse*] Vel in aciem dixit, ut fuisse potestatem sciat. Et Plantus in *Amotum* animi sui declararet, quasi, in aciem spectare: vel antiquo more locutus est, in aciem, pro in acie: ut in *Orat. pro Lege Manilia*: *Cum nostros portus in prædonum*

CICERO BRUTO S.

II. **P**LANCI animum in rempublicam egregium, legiones, auxilia, copias ex literis ejus, quarum exemplum tibi missum arbitror, perspicere potuisti. Lepidi tui necessarii (qui secundum fratrem affines habet, quos aderit, proximos) levitatem, & inconstantiam, animumque semper inimicum reipublicæ jam credo tibi ex tuorum literis esse perspectum. Nos expectatio sollicitat, quæ est omnis jam in extremum adducta discrimen. Est enim spes omnis in Bruto expediendo, de quo vehementer timebamus. Ego hic cum homine furioso satis habeo negotii Servilio; quem tuli diutius, quam dignitas mea patiebatur: sed tuli reipublicæ causa, ne darem perditis civibus hominem parum sanum illum quidem, sed tamen nobilem, quo concurrerent: quod faciunt nihilominus: sed eum alienandum a republica non putabam. Finem feci ejus ferendi; coepit enim esse tanta insolentia, ut neminem liberum duceret. In Planci vero causa exarsit incredibili dolore, mecumque per biduum ita contendit, & a me ira fractus est, ut eum in perpetuum modestiorem sperem fore. Atque in hac contentione ipsa, cum maxime res ageretur a. d. v Id. April. literæ mihi in senatu reddita sunt a Lentulo nostro, de Cassio, de legionibus, de Syria; quas statim cum recitavisset, cecidit Servilius, complures præterea. Sunt enim insignes aliquot, qui improbissime sentiunt. Sed acerbissime tulit Servilius, assensum esse mihi de Plancio. Magnum illud monstrum in republica est, sed quo *** *Desunt reliqua.*

ARG. De Planci egregio in temp. Animo, & suis cum Servilio in senatu de Plancio contentionibus, quibus cum tandem fregit. *Ann. U. C. 710.*

¹ *Fratrem*] Lepidi frater fuit L. Paulus, qui consulatum cum C. Marcello gesserat. Mox a fratre ad necem traditus, societate a triumphis pendendæ reip. facta. *Plutarchus* in Antonio. *Mem.*

² *Satis habes negotii*] Eandem rem scribit etiam ad Plancum, epistola data 111. Id. April. Vide *Fam. X. 12.*

³ *Cecidit*] Fracto animo, utpote qui Antonio faveretur. *Manus.*

⁴ *De Plancio*] Ornando, quia scripserat ad Senatam, se, & exercitum suum præsto ad omnia pro libertate reip. futurum. *Epist. 8. & 12. lib. X. Fam. Idem.*

BRU-

BRUTUS CICERONI S.

III. **L**ITERAS tuas valde expecto, quas scripsisti post nuntios nostrarum rerum, & de morte Trebonii: non enim dubito quin mihi consilium tuum explices. Indigno scelerere & civem optimum amissimus, & provinciæ possessione pulsi sumus, quam recuperari facile est. Neque minus turpe aut flagitiosum erit, si potest, non recuperari. ² Antonius adhuc est nobiscum: sed medius fidius & moveor hominis precibus, & timeo, ³ ne illum aliquorum furor excipiat. Plane æstuo: Quod si scirem, quid tibi placeret, sine sollicitudine essem. Id enim optimum esse, persuasum esset mihi. Quare quam primum fac me certiore, quid tibi placeat. Cassius noster Syriam, legiones Syriacas habet, ultrò quidem a Murco, & a Marcio, & ab exercitu ipso arcessitus. Ego scripsi ad Tertiam sororem, & ad matrem, ne prius ederent hoc, quod optime ac felicissime gessit Cassius, quam tuum consilium cognovissent, tibi que visum esset. Legi orationes duas tuas, quarum altera Kal. Jan. usus es: altera ⁴ de literis meis, quæ habita est abs te contra Galenum. Nunc scilicet hoc expectas, dum eas laudem. Nescio, animi, an ingenii tui major in his libellis laus contineatur. Jam concedo, ut vel *Philippici* vocentur, quod tu quadam epistola jocans scripsisti. Duabus rebus egemus, Cicero, pecunia & supplemento: quærum altera potest abs te expediri, ut aliqua pars militum istinc mittatur nobis, vel secreto consilio adversus Panfam, vel actione in senatu: altera, quæ ⁵ magis est necessaria; ne-

Tom. IX.

S

que

ARG. De Trebonii morte & provincia scribit. De Antonio consultat. De rebus a Cassio gestis quid fieri velit, ostendit. Orationes Ciceronis laudat, & pecuniam supplementumque postulat. *Ann. U. C. 710.*

¹ *Si potest, non recuperari*] *Omissio est, & non, Sigonius* edidit, *post recuperari*. Ut hoc Brutus videatur dicere: Esti recuperetur Asia, non minus tamen fuerit Dolabella flagitium. Verum, amabo, cur isti brevitatis amatores non ita loquantur, ut non intelligi non possint? *Olivetus.*

² *Antonius*] Cajus, Marci frater, qui antea superiore prætor fuerat. *Manus.*

³ *Ne illum*] Ne illum, alienatum a me dilationibus meis, ducent sibi liberenter arripit male de rep. sentientes, quorum furori apertam occasionem dare nollem. *Idem.*

⁴ *De literis meis*] *Philippica X. Idem.*

⁵ *Magis &c.*] Sigonius edidit, *que magis quam reliquarum*, nullo sensu. Voces alias Patricius ex Caroli Stephani editione hausit. Unde autem Stephanus accepit, cum ipse taceat, nescio. *Olivetus.*

que meo exercitui magis, quam reliquorum. Hoc magis doleo, Afiam nos amisisse: quam sic vexari a Dolabella audio, ut jam non videatur crudelissimum ejus facinus interfectio Trebonii. Vetus Antistius me tamen pecunia sublevavit. Cicero filius tuus sic mihi se probat indultria, patientia, labore, animi magnitudine, omni denique officio, ut prorsus nunquam dimittere videatur cogitationem, cujus sit filius. Quare, quoniam efficere non possum, ut plaris facias eum, qui tibi est carissimus, illud tribue judicio meo, ut tibi persuadeas, non fore illi abutendum gloria tua, ut adipiscatur honores paternos. Kal. April. Dyrrhachio.

CICERO BRUTO S.

IV. DATIS¹ mane a. d. vi Id. April. Scaptio literis, eodem die tuas accepi Kal. April. Dyrrhachio datas, ² vesperi. Itaque mane prid. Id. April. cum a Scaptio certior factus essem, non esse eos profectos, quibus pridie dederam, & statim ire, hoc paululum exaravi ipsa in turba matutinæ salutationis. De Cassio lætor, & reipublicæ gratulor: mihi etiam, qui, repugnante & irascente Panfa, sententiam dixerim, ut Dolabellam bello Cassius persequeretur. Et quidem audacter dicebam, ³ sine nostro senatus-consulto jam illud eum bellum gerere. De te etiam dixi tum, quæ dicenda putavi. Hæc ad te ⁴ oratio perferetur, quoniam te video delectari Philippicis nostris. Quod me de Antonio consulis; quoad Bruti exitum cognorimus, custodiendum puto. Ex his literis, quas mihi misisti, Dolabella Afiam vexare videtur,

¹ Mane a. d. VI. Id. Apr.] Hæc epistola data est Id. April. Quare quod scriptum est: *datæ mane a. d. VI. Id.* legendum est *a. d. III.* quod ex epistola ipsa aperte patet. Ad omnes superioris Bruti epistolæ partes diligentissime responder. Præterea se, repugnante Panfa, sententiam dixisse ait, ut Dolabellam Cassius bello persequeretur, quam dixit in XI. Philipp. Ad ea verba Bruti luxurians: *Hoc magis doleo, Afiam sic vexari a Dolabella;* ita rescribit: *Ex his literis, quas*

mihi misisti, Dolabella Afiam vexare videtur. Sigonius.

² Vesperi] Non, datas vesperi, sed accepi vesperi. Idcirco subdistingui, *datæ, vesperi.* Patricius.

³ Sine nostro S. C.] Sic ad Cassium, in epist. 7. lib. XII. Fam. *Promissit, & prope confirmavi, se non expectasse, nec expectaturum decreta nostra, sed te ipsum tuo more resp. defensurum.* Manut.

⁴ Oratio] Philippica XI. *Idem.*

& in ea se gerere teterrime. Compluribus autem scripsisti, Dolabellam a Rhodiis esse exclusum: qui si ad Rhodum accessit, videtur mihi Afiam reliquisse. Id si ita est, istic tibi censeo commorandum: sin eam semel cepit; mihi crede, non erit; at in Afiam censeo persequendum. Nihil mihi videris hoc tempore melius asturus. ⁵ Quod egere te duabus necessariis rebus scribis, supplemento & pecunia; difficile consilium est. Non enim mihi occurrunt facultates, quibus uti te posse videam, præter illas, quas senatus decrevit, ut pecunias a civitatibus mutuas sumeres. De supplemento autem non video quid fieri possit. Tantum enim abest, ut Panfa de exercitu suo, aut delectu, tibi aliquid tribuat, ut etiam moleste ferat tam multos ad te ire voluntarios: quomodo equidem credo, quod his rebus, quæ in Italia decernuntur, nullas copias nimis magnas esse arbitretur: quomodo autem multi suspicantur, quod ne te quidem nimis firmum esse velit: quod ego non suspicor. Quod scribis, te ad Tertiam sororem scripsisse, ut ne prius ederent ea, quæ gesta a Cassio essent, quam mihi visum esset; video te veritum esse id quod verendum fuit, ne animi partium Cæsaris, quomodo etiam nunc partes appellantur, vehementer commoverentur. Sed ante, quam tuas literas accepimus, audita res erat, & pervulgata: tui etiam tabellarii ad multos familiares tuos literas attulerant. Quare neque suppressenda res erat, præsertim cum id fieri non posset; neque, si posset, non divulgandam potius, quam occultandam putaremus. De Cicerone meo, &, si tantum est in eo quantum scribis, tantum scilicet, quantum debeo, gaudeo: &, si, quod amas eum, eo majora facis; id ipsum incredibiliter gaudeo, a te eum diligere.

⁵ Quod egere] In vulgatis præfixa est his verbis salutatio: *Cicero Bruto S.* quasi verò hoc novæ epistolæ principium sit, quam ego sustuli; non enim nova est epistola, sed pars extrema superioris responsionis; rescribit e-

nim ad id, quod de pecunia & supplemento petierat, & ad reliquas ejus epistolæ partes, ut de Tertia & de filio suo. *Sigon.* Equidem, cur Sigonius non audierint editorum alii, non video. *Oliver.*

CICERO BRUTOS.

V. **Q**UAE literæ tuo nomine recitatae sunt Id. April. in senatu, eodemque tempore Antonii, credo ad te scripsisse tuos: quorum ego nemini concedo. Sed nihil necesse erat eadem omnes: illud necesse, me ad te scribere, quid sentirem de tota constitutione hujus belli, & quo iudicio essem, quaque sententia. Voluntas mea, Brute, de summa republica semper eadem fuit, quæ tua: ratio quibusdam in rebus (non enim omnibus) paulo fortasse vehementior. Scis mihi semper placuisse non rege solum, sed regno liberari rempublicam. Tu lenius, immortalis omnino cum tua laude: sed quid melius fuerit, magno dolore sensimus, magno periculo sentimus. Recenti illo tempore, tu omnia ad pacem, quæ oratione confici non poterant: ego omnia ad libertatem, quæ sine pace nulla est: pacem ipsam bello atque armis effici posse arbitrabar. Studia non deerant arma poscentium, quorum repressimus impetum, ardoremque² restinximus. Itaque res in eum locum venerat, ut nisi Cæsari Octaviano deus quidam illam mentem dedisset, in potestatem perditissimi hominis, & turpissimi M. Antonii veniendum fuerit: quo-cum, vides, hoc tempore ipso quod sit, quantumque certamen. Id profecto nullum esset, nisi tum conservatus esset Antonius. Sed hæc omitto. Res enim a te gesta memorabilis, & pene caelestis³ repellit omnes reprehensiones: quippe, quæ ne laude quidem fatis idonea affici possit. Extitisti nuper vultu severo: exercitum, copias, legiones idoneas per te brevi tempore comparasti. Dii immortales! qui ille nuntius, quæ illæ literæ, quæ lætitia senatus, quæ alacritas civitatis erat! Nihil unquam vidi tam omnium consensione laudatum. Erat ex-

ARG. De tota constitutione belli quid sentiat perferibit, & Brutum ad majorem severitatem excitat. Anno U. C. 710.

¹ Poterat] Patricius mavult, poterat.

² Restinximus] Non hoc de se ipso dicit, qui pacem sine armis effici non posse duse-

rat, sed de iis, qui Bruti sententiam secuti, impetum pugnare cupientium represserant. Manut.

³ Repellit omnes reprehensiones] Et enim tanta, ut nihil nobis a te postea prætermisum, liceat reprehendere. Manut.

expectatio reliquiarum⁴ Antonii, quem equitatu, legionibusque magna ex parte spoliarias: ea quoque habuit exitum optabilem. Nam tuæ literæ, quæ recitatae in senatu sunt, & imperatoris consilium, & militum virtutem, & industrias tuorum, in quibus Ciceronis mei, declarant. Quod si tuis placuisset de his literis referri, & nisi in tempus turbulentissimum post discessum Panfæ consulis incidissent; honos quoque justus & debitus diis immortalibus decretus esset. Ecce tibi Id. April. advolat mane celer Pilus, qui vir! dii boni, quam gravis! quam constans! quam bonarum in republica partium! Hic epistolæ affert duas, unam tuo nomine, alteram Antonii: dat Servilio tribuno plebis: ille⁵ Cornuto: recitantur in senatu. ANTONIUS PROCOS. magna⁶ admiratio, ut si esset recitatum, ⁷ DOLABELLA IMPERATOR, a quo quidem venerant tabellarii: sed nemo Pili similis, qui proferre literas auferet, aut magistratibus reddere. Tuæ recitantur, breves illæ quidem, sed in Antonium admodum lenes. Vehementer admiratus senatus. Mihi autem non erat explicatum, quid agerem. Falsas dicerem? quid, si tu eas approbasses? Confirmarem? non erat dignitatis tuæ. Itaque ille dies silentio. Postridie autem cum sermo increbuisse, Pilusque oculos vehementius hominum⁸ offendisset, natum omnino est principium a me. De proconsule Antonio multa: Sextius⁹ causæ non desuit: post mecum, quanto suum filium, quanto meum in periculo futurum, diceret, si contra proconsulem arma tulissent. Nosti hominem: causæ non desuit. Dixerunt etiam alii. Labeo vero noster, nec signum tuum in epistola, nec diem appositum, nec te scripsisse ad tuos, ut soleres. Hoc cogere volebat, falsas literas esse, & si quæraris, probabat. Nunc tuum est consilium, Brute, de toto genere belli. Video te lenitate delectari, & eum putare fructum esse maximum: præclare quidem, sed aliis rebus, aliis temporibus, locus esse solet, debetque clementiæ. Nunc quid

⁴ Antonii] C. Antonii. Idem.

⁵ Cornuto] Prætori urbano. Idem.

⁶ Admiratio] Nam si proconsul C. Antonius, cur adversus eum pugnavit Brutus? sin recte Brutus; cur proconsul Antonius vocetur? Idem.

⁷ Dolabella Imp.] Nec enim, qui temp. oppugnant, alio honore digni sunt. Idem.

⁸ Offendisse] Quia literas C. Antonii cum illa inscriptione attulisset. Idem.

⁹ Causæ] Causam appellat id, quod agitur, ut alibi quoque. Idem.

quid agitur, Brute? templis deorum immortalium imminet hominum egentium & perditorum spes, nec quidquam aliud decernitur hoc bello, nisi utrum simus, necne. Cui parcimus, aut quid agimus? His ergo consulimus, quibus victoribus vestigium nostrum nullum relinquetur? Nam quid interest inter Dolabellam, & quemvis Antoniorum trium? quorum si cui parcimus, duri fuimus in Dolabella. Hæc ut ita sentiret fenatus, populusque Romanus, etsi res ipsa cogebat, tamen maxima ex parte nostro consilio atque auctoritate perfectum est. Tu si hanc rationem non probas, tuam sententiam defendam, non relinquam meam. Neque dissolutum a te quidquam homines expectant, neque crudele. Hujus rei moderatio facilis est, ut in duces vehemens sis, in milites liberalis. Ciceronem meum, mi Brute, velim quam plurimum tecum habeas. Virtutis disciplinam reperiet nullam, quam contemplationem, atque imitationem tui. XIII Kal. Maji.

EPISTOLARUM

FRAGMENTA.

AD M. TITINIUM.

SUET. *Cl. Rber.*] Equidem memoria teneo, pueris nobis primum Latine docere cœpisse L. ³ Plotium quendam, ad quem cum fieret concursus, quod studiosissimus quisque apud eum exerceretur, dolebam mihi idem non licere. Continebar autem doctissimorum hominum auctoritate, qui existimant, Græcis exercitationibus ali melius ingenia posse.

¹ *Fragmenta*] Quam multa nobis epistolarum volumina reliquerit M. Cicero, præter ea, quæ habemus, facile vel ex his epistolarum fragmentis intelligi potest, quas ad Titinium, ad Nepotem, ad Cæsarem, ad Hirtium, ad Panfam, ad Cæsarem juniorem, ad Calvum, ad filium, ad Axium, ad Brutum scriptas videmus. Nam quæ ad Pompejum, aut ad Cassium a Nonio scriptæ citantur, prorsus ab hoc numero removenda

sunt: nam illæ inter eas, quæ ad Atticum, hæc inter eas, quæ ad familiares missæ sunt, reperiuntur. *Sigonius.*

² *Titinium*] Hunc, virum fuisse eruditum, sunt opera illius quæ testantur, quorum sæpe meminit Non. Marcellus. *Patricius.*

³ *Plotium*] Rhetor Syllanis temporibus floruit, ut in Chronico notavit Eusebius. Eiusdem autem rei & hominis meminit etiam Quintilianus lib. II. *Sigonius.*

AD CORNELIUM NEPOTEM.

MACR. *lib. II. cap. I. Saturn.*] Itaque nostri cum omnia, quæ dixissemus, dicta essent: quæ facete, & acute locuti essemus, ea proprio nomine appellari *dictæria* voluerunt.

¹ *Ad Cornelium Nepotem*] Sunt qui epistolarum ad Cornelium libros XVI. numerant. Cujus rei, quoniam nos quidem in hoc genere nihil affirmare possumus, penes illos fides esto. Certe Gellius lib. XV. cap. 28.

hunc *Cornelium M. Ciceronis amicum familiarumque, ut qui maxime, fuisse testatur, eundemque de ipsius vita libros aliquot conscripisse memorat. Patricius.*